

Interní protikorupční program

Článek 1 Úvod

1. Interní protikorupční program Okresního soudu v Opavě je dokument vycházející z Usnesení vlády ČR o Strategii vlády v boji proti korupci a nastavuje řídicí a kontrolní mechanismy v oblastech, v nichž by mohlo dojít ke korupčnímu jednání. Zároveň pojmově definuje korupční jednání v širším smyslu, nejen jako přijímání úplatků a podplácení.

Článek 2 Pojem a definice korupce

1. Z hlediska společenské škodlivosti lze korupci definovat jako zneužívání veřejných prostředků k dosažení vlastních individuálních či skupinových zájmů, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování, jakož i zneužití svého postavení k obohacení sebe nebo jiného v soukromé sféře. Motivem je získání neoprávněného zvýhodnění pro sebe nebo jiného, na které není nárok. Pojem korupce nelze zužovat pouze na přímé úplatkářství, dalšími formami korupce jsou rovněž klientelismus, propojující politiky s podnikatelskou sférou poskytováním vzájemných výhod, a nepotismus, spočívající v preferování příbuzných a známých při obsazování nejrůznějších funkcí, mnohdy oproti lépe kvalifikovaným kandidátům.
2. Výzkumy jednoznačně potvrzují, že přes všechny individuální a skupinové iniciativy je to stát a jeho politická reprezentace, kdo musí iniciovat skutečná opatření proti korupci a musí o jejich potřebě a účelnosti přesvědčit občany. Protikorupční politika musí brát v úvahu komplexní charakter korupce jako společenského jevu, zejména nelze korupci jednostranně zužovat na trestné činy úplatkářství.
3. V každém případě je třeba mít neustále na zřeteli, že korupční jednání není pouze jednání v rozporu s morálkou, ale jedná se o trestný čin, tedy jednání v rozporu se zákonem.

Článek 3 Cíle programu

1. Cílem Interního protikorupčního programu je vytvořit prostředí odmítající korupci a vhodnými opatřeními odstranit nebo v maximální možné míře omezit předpoklady pro vznik korupčního jednání.

2. Interní protikorupční program slouží k včasnému rozpoznání korupčních rizik, objektivně existujících či subjektivně předpokládaných v procesech probíhajících v rámci veškeré činnosti soudu. Nástrojem pro řízení rizik a jejich minimalizaci je mapa rizik, která tvoří přílohu tohoto programu. Důležitým prvkem je významnost rizika. Na rizika s vyšší mírou významnosti a vyšší pravděpodobností výskytu je třeba nastavit kontrolní mechanismy a zaměřit prověřkovou činnost. U rizik s menší mírou pravděpodobnosti výskytu klást důraz na dodržování Etického kodexu zaměstnanců a na výběr zaměstnanců. Nedílnou součástí protikorupčního prostředí je nastavení systému pro oznámení podezření na korupci a ochrana oznamovatelů.
3. Hlavním cílem řízení korupčních rizik je ochránit majetek státu a minimalizovat škody. Aktivním řízením korupčních rizik by Interní protikorupční program měl vnášet do řídicího systému takové prvky, které již svým charakterem brání vzniku možného korupčního prostředí nebo možnosti nepřímého zvýhodňování. K tomu by měla napomáhat funkčnost kontrolních mechanismů v těchto oblastech, pravidelné hodnocení korupčních rizik a prověřování rizikových oblastí.

Článek 4 Opatření ke snížení rizika

1. Opatření je soubor postupů, metodických pokynů, vnitřních pravidel apod., které jsou zaměstnanci povinni dodržovat. Přijatá opatření by měla cíleně bránit a snižovat rizika negativních jevů. Účinnost opatření bude trvale a průběžně prověřována a v případě zjištěné potřeby budou opatření aktualizována. Kontrola dodržování souboru opatření je součástí řídicí práce každého vedoucího zaměstnance.
2. Ke snížení rizika výskytu korupce mohou obecně přispět opatření spočívající v dodržování právních předpisů, jež lze rozdělit do následujících oblastí:

Riziková činnost	Opatření ke snížení rizika
Obecně	- důsledně dodržovat právní normy
	- maximálně zprůhlednit všechny činnosti, při kterých může ke korupčnímu jednání docházet
	- zavést vícestupňové rozhodování a udržovat účinný vnitřní kontrolní systém
	- zavádět v rámci personální kapacity pravidlo čtyř očí, případně aby na každou činnost dohlíželi dva navzájem nezávislí zaměstnanci
	- ze všech uskutečněných jednání přímo se týkajících rozhodování nebo postupu v níže uvedených oblastech povinně pořizovat zápisy
	- dodržovat Etický kodex zaměstnanců

Zadávání veřejných zakázek	<ul style="list-style-type: none"> - postupovat podle ustanovení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a Instrukce MSp ze dne 17.6.2011 čj. 65/2011-INV-SP o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů - trvale využívat monitorovací a kontrolní systém procesu zadávání veřejných zakázek - zajistit povinné vzdělávání v oblasti veřejných zakázek - při zadávání podmínek a vyhodnocování nabídek uplatňovat transparentnost a nediskriminační charakter kritérií - dle personálních možností výběrové komise sestavovat tak, aby byla možnost korupčního jednání minimalizována
Uzavírání a realizace smluv a objednávek	<ul style="list-style-type: none"> - provádět vyhodnocování aktuálních nabídek před výběrem a rozhodnutím o dodavateli nebo zhotoviteli - zajistit dodržování obvyklých cenových relací - provádět řádnou kontrolu plnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv a uplatňování práv plynoucích ze smluvních vztahů k ochraně zájmů soudu
Hospodaření s majetkem	<ul style="list-style-type: none"> - zamezit přejímání nedokončených nebo nerealizovaných prací, služeb nebo dodávek především výkonem důsledné kontroly ze strany příkazce operace a hlavního účetního před poskytnutím platby dodavateli - zamezit nedůvodnému poskytování záloh (plateb předem) dodavatelům především výkonem důsledné kontroly ze strany příkazce operace a hlavního účetního - při uzavírání nájemních smluv dbát na to, aby cena nájmu byla sjednána ve výši v místě a čase obvyklé
Kontrolní činnost	<ul style="list-style-type: none"> - provádět důsledné pravidelné a namátkové kontroly činnosti zaměstnanců - hodnocení kontrol předkládat vedení soudu s návrhem adekvátních nápravných opatření a provádět kontrolu jejich realizaci, úplnosti a účinnosti
Řídící činnost	<ul style="list-style-type: none"> - na poradách na všech úrovních věnovat dostatečný prostor boji proti korupčnímu jednání

	<ul style="list-style-type: none"> - předkládat podněty nadřízeným orgánům pro soulad platového ohodnocení zaměstnance se stanovenými povinnostmi a odpovědnostmi tak, aby jakákoliv možnost ke zneužívání svěřených pravomocí byla pro něj aktuálně i perspektivně nevýhodná - nekompromisně řešit všechny náznaky a zjištěné případy korupčního jednání - důsledně kontrolovat rizikové činnosti a pravidelně je vyhodnocovat - v případě pochybení nebo selhání zaměstnance seznámit ostatní zaměstnance s případem a s opatřeními, která byla přijata - za porušení povinností stanovených právním předpisem či interním aktem řízení uplatňovat vůči zaměstnancům příslušné sankce
Přijímání nových zaměstnanců	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečit objektivnost procesu přijímání nových zaměstnanců - vedoucí funkce obsazovat zásadně na základě řádného výběrového řízení - vyhledávat uchazeče, kteří mají a pravděpodobně si zachovají vysoký standard osobní etiky - při obsazování pracovních míst s výrazným rizikem potenciálních korupčních nabídek zvážit i možnost psychologického vyšetření uchazeče
Vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> - poskytnout novým zaměstnancům v rámci vstupního vzdělávání základní a zásadní informace z hlediska boje proti korupci, zejména ve vztahu k zásadám Etického kodexu - zajistit pro zaměstnance v průběhu jejich pracovní kariéry absolvování adekvátní odborné přípravy, která by měla zahrnovat i problematiku etiky a bezúhonnosti a korupčního jednání
Rozhodovací činnost	<ul style="list-style-type: none"> - postupovat jednoznačně dle platného právního řádu - zamezit kontaktu zaměstnance, jež věc vyřizuje, s účastníkem řízení mimo soudní jednání, případně omezit kontakt na nezbytný
Legislativní činnost	<ul style="list-style-type: none"> - při přípravě a posuzování návrhu nových právních předpisů nebo novelizací stávajících právních předpisů, které jsou předloženy k připomínkám, analyzovat a vyhodnocovat v nich možné zdroje korupčního jednání a usilovat o jejich eliminaci. Obdobně postupovat při přípravě a posuzování interních aktů řízení

Článek 5
Zásady a úkoly
Interního protikorupčního programu

5.1. Vytváření a posilování protikorupčního klimatu

1. Cílem je snižovat motivaci zaměstnanců ke korupci a zvyšovat pravděpodobnost jejího odhalení.
2. Hlavními nástroji pro budování protikorupčního prostředí jsou osvěta, posilování morální integrity zaměstnanců, aktivní propagace etických zásad a nastavení důvěryhodného mechanismu pro oznámení podezření na korupční jednání.
3. Povinnosti všech vedoucích zaměstnanců se rozšiřují o prosazování protikorupčního postoje. Protikorupčním postojem se vedle vlastní bezúhonnosti rozumí zejména dodržování právních a vnitřních předpisů, zdůrazňování důležitosti dodržování etických zásad při výkonu práce, propagace jednání odmítajícího korupci a důraz na prošetřování podezření z výskytu korupce a na vyvozování adekvátních disciplinárních a jiných opatření v případě prokázání prošetřovaných skutečností.
4. K propagaci čestného a etického jednání a definování žádoucího, resp. nežádoucího chování slouží Etický kodex zaměstnance, který stanovuje chování a povinnosti zaměstnanců, které nevyplývají ze zákona nebo z vnitřních předpisů, detailněji rozvádí problematické oblasti, jako jsou např. dary, střety zájmů apod. Porušení etického kodexu je porušením povinností vyplývajících z vnitřních předpisů organizace.
5. Zaměstnanci v rámci vstupního vzdělávání budou seznámeni s protikorupčním programem a etickým kodexem, zejména jim budou poskytnuty základní a zásadní informace z hlediska boje proti korupci a vysvětlení obsahu etických kodexů.
6. Pro přijímání oznámení podezření na korupci zaměstnanci či třetími stranami je možno využít všechny komunikační kanály soudu nebo speciální e-mailovou adresu korupce@osoud.opa.justice.cz.
7. Oznamovatelé korupčního jednání, klíčové osoby v procesu odhalování korupce, podvodů nebo organizovaného zločinu, jsou velmi zranitelnou skupinou a mohou být vystaveni různým odvetným opatřením. Je nutno tedy věnovat zvýšenou pozornost zajištění ochrany jejich totožnosti a důvěrnosti informací, poskytnuté údaje nelze předávat dál a nelze činit žádné kroky, které by se jich týkaly, bez jejich výslovného souhlasu. Součástí ochrany oznamovatelů je systém nestranného posuzování jakéhokoliv jednání vůči zaměstnanci, které lze považovat za hrozbu, diskriminaci nebo represii za to, že podal oznámení o podezření na uskutečnění korupčního jednání.

5.2. Transparentnost

1. Cílem je odrazovat zaměstnance od korupčního jednání prostřednictvím zvyšování pravděpodobnosti jejího odhalení.
2. Transparentnost umožňuje veřejnou kontrolu hospodaření a rozhodování jak zaměstnanci, tak veřejností a zároveň zvyšuje pravděpodobnost odhalení korupce a tím odrazuje od korupčního jednání.
3. Soud zveřejňuje na svých veřejně dostupných webových stránkách informace dle ust. § 5 zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
4. Soud zveřejňuje v souladu se zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, všechny povinné informace k veřejným zakázkám a výběru dodavatelů na profilu zadavatele.
5. Soud zveřejňuje na svých veřejně dostupných webových stránkách organizační strukturu a rozvrhy práce vyjadřující vztahy podřízenosti a nadřízenosti a způsob rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty.

5.3. Řízení korupčních rizik a monitoring kontrol

1. Cílem je nastavit účinné kontrolní mechanismy a zajistit efektivní odhalování korupčního jednání.
2. Aktivní řízení korupčních rizik napomáhá identifikovat oblasti se zvýšeným korupčním potenciálem a posilovat existenci a funkčnost kontrolních mechanismů v těchto oblastech.
3. Hodnocení korupčních rizik se provádí jedenkrát ročně, a to v termínech stanovených vládou či ministerstvem spravedlnosti. V rámci pravidelného hodnocení budou vždy posouzeny všechny činnosti soudu, zejména činnosti obsažené v mapě korupčních rizik, a přijatá opatření k eliminaci korupčních rizik či případně dojde k jejich aktualizaci.
4. Součástí řídicí činnosti všech vedoucích zaměstnanců je pravidelné testování účinnosti kontrolních mechanismů pro zabránění či odhalení korupčního jednání.
5. S cílem identifikovat a vyhodnotit skutečnosti nasvědčující výskytu korupčního jednání je nutno provádět pravidelné prošetřování oblastí, v nichž je riziko korupce hodnoceno jako významné.

5.4. Postupy při podezření na korupci

1. Cílem je minimalizovat ztráty způsobené korupčním jednáním a zabránit výskytu dalšího obdobného jednání.
2. Včasná reakce na podezření na korupční jednání zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěšného prověření. Nejprve je nutno bezodkladně prověřit relevanci oznámení podezření na korupční jednání, minimalizovat škody způsobené zjištěným korupčním jednáním a zabránit jeho případnému opakování.
3. Následná důkladná analýza příčin vzniku korupčního jednání je pak zásadní pro posílení preventivních mechanismů, které sníží riziko opakovaného výskytu korupce. Nápravná opatření ze strany vedení soudu pak spočívají v disciplinárních opatřeních, řešení vzniklých škod a úpravě nastavení vnitřních procesů, zveřejňování informací a závěrů.

5.5. Vyhodnocování interního protikorupčního programu

1. Cílem je zdokonalování interního protikorupčního programu, odstranění či omezení předpokladů pro korupci.
2. Vyhodnocování interního protikorupčního programu spočívá ve vyhodnocování účinnosti jeho jednotlivých částí na úseku definovaných obecných i korupčních rizik, vyhodnocování účinnosti a dodržování definovaných protikorupčních opatření a přijatých nápravných opatření.
3. O vyhodnocení interního protikorupčního programu se vypracuje zpráva, jejímž obsahem je stav působení protikorupčních nástrojů, plán nápravných opatření, systém a rozsah realizovaných školení, mapa korupčních rizik, počet identifikovaných podezření na korupci a výsledek jejich prověření, zhodnocení účinnosti celého protikorupčního programu.
4. Na základě zprávy o plnění interního protikorupčního programu je pak případně tento aktualizován a jeho aktuální znění je zveřejněno na veřejně dostupných webových stránkách soudu. Aktualizovaný interní protikorupční program obsahuje úpravy jednotlivých bodů tam, kde ze zprávy o plnění a hodnocení účinnosti vyplynula potřeba jejich zlepšení či úpravy.
5. Vyhodnocování interního protikorupčního programu, vypracování zprávy a případná jeho aktualizace bude prováděna v termínech stanovených vládou, případně metodikou ministerstva spravedlnosti.

Článek 6
Závěr

1. Interní protikorupční program popisuje hlavní zásady a pravidla a možná a žádoucí systémová a individuální opatření vedoucí ke snížení korupčních rizik a vymezuje základní směrování souvisejících aktivit. Jejím primárním smyslem je nastavit a vyladit systém fungování soudu tak, aby byla minimalizována korupční rizika a aby při všech pravidelných plánovacích a hodnotících aktivitách, jakož i při každém podstatném zásahu do činnosti soudu či systému jeho řízení, byla tato korupční rizika vždy vyhodnocena včetně možnosti a vhodnosti zavedení konkrétních opatření k jejich eliminaci a minimalizaci.

Opava, dne 27.08.2014

JUDr. Marta Kožušníková
předsedkyně okresního soudu

Příloha č. 1 – Mapa korupčních rizik:

Smyslem mapy korupčních rizik je identifikovat oblasti současného systému, ve kterých hrozí nebezpečí výskytu korupčního jednání, popsat tato korupční rizika a v návaznosti na jejich významnost pak v další činnosti soudu přijímat taková opatření, jež by vedla k minimalizaci těchto korupčních rizik, případně k eliminaci korupčního prostředí.

Riziko znamená nebezpečí vzniku události, která může negativně ovlivnit dosažení cílů subjektu.

Pravděpodobnost rizika je možnost vzniku události v budoucnu dle dosavadních zkušeností. Je hodnocena v pětibodové kvalitativní škále takto:

- 1 – neobyčejně řídké
- 2 – možné
- 3 – pravděpodobné
- 4 – velmi pravděpodobné
- 5 – téměř jisté

Dopad rizika je možno chápat jako následek vzniklé události ovlivňující negativně dosažení cílů subjektu. Je hodnocen v pětibodové kvalitativní škále takto:

- 1 – nevýznamný
- 2 – malý
- 3 – střední
- 4 – velký (selhání základních funkcí, velké finanční ztráty)
- 5 – vysoký (zastavení chodu organizace)

Významnost rizika pak vznikne součinem pravděpodobnosti výskytu rizika a dopadu rizika.